

Замразяването на АЕЦ „Белене“ е икономически и стратегически абсурд

Проф. д-р Атанас Тасев, енергиен експерт, пред сп. „Енергиен наблюдател“

Интервю на Маринела Йонкова

Професор Тасев, документът „Енергийна стратегия на България до 2020 г.“ беше приета принципно от Министерски съвет и в момента се извършва ОВОС. Смятате ли, че този документ е достатъчно изчерпателен и дава ли той основите, върху които може да стъпи всяко следващо парвителиство за развитие на енергийния сектор в България?

С признаването на статута на България като страна пълноправен член на ЕС законодателната рамка и подзаконовите нормативни документи са поставени в зависимост от решенията, които се вземат в Брюксел. Европейското законодателство се разработва като инструмент за трайно уреждане на отношенията на страните участнички при спазване на принципите на субсидиарност и пропорционалност. Регламентите и Директивите на Европейския парламент и Съвета са задължителни за прилагане. Регламентите се прилагат директно, а Директивите - чрез задължителна хармонизация на националното законодателство, с отчитане на цитираните вече принципи на субсидиарност и пропорци-

Фото: Христо Петров

Проф. д-р Атанас Тасев

Енергиен наблюдател • юли-август 2009 5

оналност. С това само напомням, че предложения документ "Енергийна стратегия на България до 2020", който потъна някъде в бюрократичните коридори на МОСВ в значителна част е подчинен на вижданията на Брюксел за нова енергийна политика на сигурност, устойчивост и конкурентноспособност, прецизирана в текстовете на третия либерализационен пакет. Това касае действия по изменения на Директивите по отношение на общите правила за вътрешния пазар на електроенергия и природен газ и на Регламентите, третиращи условията за достъп до мрежите за трансграничен обмен на електроенергия и до газопреносните мрежи, както и за създаване на на Агенция за сътрудничество между енергийните регулатори. Поради динамиката на икономическите процеси, породени от световната финансова и икономическа криза, този документ в значителната си част, касаещ стратегически решения, рамката на които е очертана на

база дългосрочни прогнози, вече не е актуален. Забавянето на процедурите по ОВОС е добър повод за съществена актуализация на документа. Считаю, че е целесъобразно да се приложат някои от следните принципи и процедури:

- Да се изследва и отчете влиянието на рецесията, която съществено променя структурата и размера на електропотреблението в краткосрочен план;
- Да се отчете почти аксиоматичния сценарий, че след всяка рецесия следва силно активизиране на икономиката и постигане в дългосрочен план на нива на потребление значително по-високи от тези преди началото на рецесията;
- Да се премине от линейни към прилагане на нелинейни и/или съществено-нелинейни прогнозни трендове за постигане на по-добри вероятностни сценарии;
- По-категорично да се отчете практиката и факта, че българската

енергетика отдавна капитализира геостратегическото си положение, като надхвърля по влияние националните рамки. Това прави задължително прилагането на "холизма" при планиране развитието и структурирането на енергийната система в динамика;

- Да се запази и развие експортната ориентация на енергетиката;
- Да се отчете важноста и се повиши ролята на енергийната ефективност, като се предприемат действия за търсене на оптимално съотношение между екстензивните (директен ръст на производството на ел.енергия) и интензивните (ръст на мерките за енергийна ефективност) сценарии за развитие на енергетиката, като се има предвид, че едностранното прилагане на който и да е от двата сценария не дава оптимално решение.

Привърженик ли сте на виждането за строга регулация по отношение на развитието на ВЕИ и като цяло каква синхронизация на законодателството е необходима, за да може да се излезе от хаоса в тази област?

Това, което се случи в САЩ с ипотечната криза показва, че дори пазарната икономика има потребност от регулация в определени граници. Либералният пазарен модел показва, че няма достатъчно ефективни саморегулиращи функции и няма защита против неравновесни стратегии, каквито бяха реализирани спекулативно от играчите на Уолстрийт. По принцип съм за балансирана регулация. При съществуващата законова уредба не са предвидени никакви секторни ограничения за типа и мощността на ВЕИ, както и за горна граница на сумарно въведените мощности, освен индикативните цели, определени от ЕК, което вече се превръща в недостатък на нашата нормативната регулаторна уредба. Оптималното управление на всеки процес изисква гъвкавост на прилаганите стратегии и сцена-

рии. Не може с една първоначална устойчива регулаторна рамка да се постигне оптимум при реализация на крайните цели. Действащото стимулиращо законодателство в областта на ВЕИ изигра своята основополагаща положителна роля на първия етап на развитие и въвеждане на ВЕИ в нашата страна. Повишеният инвестиционен интерес към разработка и внедряване на ВЕИ в цялата гама е факт. Общо към момента в страната има регистрирани искания за изграждане на ВЕИ (а това може да се контролира по броя и обхвата на предварителните договори за присъединяване към енергийната система) както следва: за вятърни централи – около 8000 Мвт, за фотоволтаични централи – около 4000 Мвт. Тази хипотетична мощност надвишава инсталираната конвенционална електрогенерираща мощност в страната. При хипотеза за едновременно функциониране на конвенционалната и заявена

ВЕИ енергетика, реалните действия на Електронергийния системен оператор (ЕСО), който отговаря за стабилността на енергийната система могат да се сведат до следните два сценария, заедно или поотделно:

- Спиране действието на конвенционалната енергетика в момента на действие на ВЕИ енергетиката поради задължителния характер на договорите за приоритетно изкупуване на възобновяемата енергия;
- Принудително въвеждане на подвърховите конвенционални мощности в минимален, а следователно в неефективен технологичен режим.

От реалното прилагане на стимулиращото законодателство в областта на ВЕИ и мониторинга на действащите вятърни и фотоволтаични паркове вече има достатъчна статистически материал, за да се направят изводи, заключения и предложения.

Факт е, че енергията, получавана от ВЕИ, особено от вятъра, има стохастичен (случаен) характер. Тя е неравномерна (трудно прогнозируема и трудноуправляема) в годишен, сезонен и почасов план, с което влошава качеството на електрическата енергия, като причинява колебание на напрежението, увеличава хармониците, регистрира се поява на фликер (трептене) и др. Възникват проблеми с потоко-разпределението и напреженията във възлите на електрическата мрежа. Появява се необходимост от конструктивна промяна в системите за управление и защиты на националната енергийна система, а също така от допълнителни инвестиции за строителство на динамично-заместващи мощности с ниска инерционност и висок коефициент на еластичност в управлението, както и свръхмодерни системи за пряко диспечирание на вятърните паркове с обратна връзка по управление на възбуждането на генера-

торите. Практически при вятърната енергетика няма механизъм за отработване на индуктивната енергия при режим на къси съединения и т.н. Очевидно е, че въвеждането на ВЕИ е свързано не с пряка икономическа целесъобразност, а с политическа воля за постигане на устойчиво развитие на обществото при солидарно поемане на високите разходи за това. От така описаната ситуация ролята на специалистите в отрасъл енергетика се повишава в посока на решаване на задачата за въвеждане на ВЕИ, съобразно изискванията на Брюксел, но с прилагане на подходящи сценарии за минимизация на разходите на обществото. В тази посока имаме подкрепата на Брюксел, като с политическата воля на останалите страни участнички вече сме получили преференциален режим по отношение на националните цели, а именно:

- Във връзка с транспониране на

Директива 2001/77/ЕС за насърчаване на производството на електрическа енергия от ВЕИ във вътрешния пазар на електроенергия в Техническите адаптации към Договора за присъединяване на Република България към ЕС е записано, че: "България може да приеме за реалистична цел през 2010 г. делът на електрическата енергия произведена от ВЕИ да е 10% от brutното вътрешно потребление на електрическа енергия в страната. Въпреки това, не се изключва възможността за достигане на цел от 11%, при условия на благоприятни климатични дадености. Към 2020 г. делът на brutното вътрешно потребление на електрическа енергия да бъде – 16%, вместо 20%;

- През юни 2004 г. в Бон, на конференцията за ВЕИ, в която са участвали представители на министерства и правителствени ор-

ганизации от 154 страни на много високо равнище, в дефиницията за енергия от ВЕИ не се прави разлика между енергия от голяма или малка водноелектрическа централа. Това дава възможност да ползваме ефективно в общия пакет от ВЕИ ресурсите от големите обекти с над 10 Мвт. Така, например, още през 2005 г. при благоприятна климатична даденост страната ни е имала 11,6% дял от brutното вътрешно потребление на електрическа енергия, главно – 87,27% от ВЕЦ и 12,63% от МВЕЦ. Това ни дава основание да акцентираме върху подобряване на дейността на водните централи така, че с допълнителни инвестиционни мероприятия по регулиране на оттока на нашите реки да се увеличи енергийния ресурс на ВЕЦ, с което ще се подобри относителният им дял в общата индикативна рамка на ВЕИ, което икономически и технологично е по-добрия сценарий от директно увеличаване на дела на вятърните паркове.

Изводите и предложенията, които привеждам, би трябвало да насочат държавата към по-рестриктивна регулаторна политика. Това произтича от обстоятелството, че въвеждането на ВЕИ вече навлиза във втората си, масова фаза, когато регулацията следва да премине от желателен към задължителен формат. Веднага искам да подчертая, че подобна рестрикция при правилна формулировка не противоречи на принципите и Директивите на ЕС, известни към този момент, а именно:

- Необходимо да се въведе секторна политика, като се планират и дефинират ограниченията за отделните видове ВЕИ, подчинени на критерия – оптимални разходи за обществото, работа в зоната на еластичност на енергийната система (до 20% ВЕИ в мощностния баланс на страната да се прави разлика от индикативните цели – 16% от brutно енергийно по-

- трепление);
- Да се стимулира увеличаването на дела на ВЕЦ и МВЕЦ в енергийния микс на БЕИ, поради все още наличния потенциал и възможностите свързани с показатели като наблюдаемост, управляемост и прогнозируемост, които са с най-добри стойности в сектора на възобновяемите енергийни източници;
- Да се въведат задължителни изисквания за мощните вятърни паркове да гарантират стабилност на енергоподаването чрез собствени или аутсорсвани когенераторни модули и се въведе система за диспетчинг, чрез регулиране в реално време на максималната мощност на парковете;
- Да се премине към „мека“ форма на „протекционизъм“ в областта на БЕИ, като се стимулират националните енергийни фирми да увеличават своето присъствие в този сектор, с което да се ограничи практиката проектите за БЕИ се да се реализират със 100% чужди инвестиции, внос на технология и последващ износ на печалба.

Само преди месец беше приет Третият енергиен пакет, който засяга основно либерализацията на пазара и защитата на потребителите, но поставя и доста сериозни задачи пред българския регулаторен орган. По какъв модел смятате, че ще бъде успешно да се извърши отделянето на ЕСО и „Булгартрансгаз“ и има ли срокове, които е задължително да бъдат спазени, за да не станем обект на критики и санкции от Европейската комисия?

Европейската комисия, в рамките на Стратегическия енергиен преглед от януари 2007 г., представи общо формулирани предложения за два модела за осигуряване на независимост на операторите на преносни мрежи:

- **модел „отделяне по собственост“** съгласно който мрежовите оператори следва да бъдат на-

пълно отделени по отношение на собствеността от компании, осъществяващи дейности по производство, доставка и др.:

- **модел „независим системен оператор“** съгласно който вертикално интегрираното предприятие остава собственик на преносната мрежа, но не отговаря за нейното управление, поддръжка и развитие.

Това, което ми е известно е, че нашата официална позиция не подкрепя модела „отделяне по собственост“, като се придържа към запазването на този етап на възприетия с Електрическата и Газовата директива подход за системен оператор, подчинен на изискванията за организационно и юридическо отделяне, придружено със засилени регулаторни мерки, при ясна регу-

латорна рамка и повишен регулаторен контрол и санкциониране на нарушенията на правилата на конкуренцията (т.нар. модел „регулирано отделяне“). Лично аз подкрепям този подход, защото интелигентните управленски решения използват принципа на „виртуализация“, което веднага разделя управлението от физическото (материалното) начало, без да нарушава целостта на системата, като едновременно с това повишава ефективността на функциониране. В изпълнение на тези решения съществената структурна промяна, която би произтекла от алтернативния модел в национални условия, е необходимостта с влизането в сила на новите директиви (в срок от не по-рано от 3 години), собствеността върху електропреносната мрежа да премине от „НЕК“ ЕАД

към "ЕСО" ЕАД. Фактът, че активите - преносната мрежа, както и операторът на преносна мрежа остават част от вертикално интегрираното предприятие, позволява да не се намали кредитоспособността на компанията в лицето на нейните кредитори, да не намалее нейните финансови ресурси и да не бъдат ограничени възможностите ѝ за развитие на нови проекти.

Оптимист ли сте, че проектът за АЕЦ "Белене" ще продължи да се развива? Какво би изгубила като енергиен пазар и като финансови средства страната ни, ако все пак се стигне до решение за замразяване на строителството?

Оптимизмът е емоционална категория, а моята позиция е била винаги експертна. Напомням само, че метафоричното определение за „песимиста“ е, че той е „добре информиран оптимист“. Аз съм сравнително добре информиран, но нека да говорят фактите: Факт е, че моето отношение към проекта е пристрастно. Икономическата част от правителствения доклад през 2000 г., относно целесъобразността от „размразяване“ на проекта за изграждане на заместваща ядрена мощност на територията на площадката „Белене“ е с мое авторство.

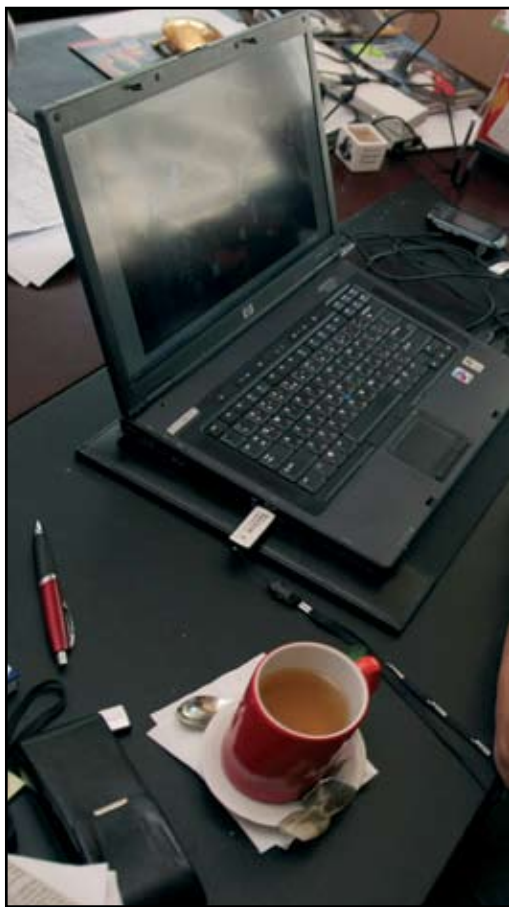
Факт е, че строителството на централата не е PR акция за задоволяване на мегаломански амбиции. От гледна точка на енергийния баланс на страната и структурата на производството на електроенергия от различни източници този проект, след извеждането от експлоатация на 1-4 блокове на АЕЦ, става заместващ на изведените 1760 Мвт. С това се запазва лидиращата пропорция от около 30% ядрена енергия в общия електроенергиен микс.

Факт е, че българската енергийна система работи във втора синхронна зона на обединените европейски енергийни системи, т.е. главно в Балканския регион. След връхлетялата ни икономическа криза и пос-

ледващата рецесия се очаква отново бързо развитие на икономиките на новоприсъединените страни в ЕС. Бурно развиващите се икономики по определение са агресивни към консумацията на енергийни ресурси.

По предварителни данни, коригирани с отчитане на прогнозите за рецесия и сценариите за излизане от кризата, енергийният дефицит в региона ще се задълбочава. В разработените аналитични прогнози брутното потребление в региона към 2020 г. ще бъде с 25% по-голямо, спрямо потреблението през 2008 г. и ще възлиза на около 350 000 гигаватчаса независимо от временния спад, породен от икономическата криза. Това означава потребност от около 13 000 Мвт нови мощности. Съгласно официалните планове за изграждане на нови мощности към 2020 г. в страните на региона (България, Гърция, Македония, Сърбия, Румъния, Косово, Черна гора, Хърватия и Албания) ще бъдат изградени 12 650 Мвт, в т.ч. са включени 2000 Мвт на АЕЦ „Белене“. Напомням, че при този проект, за разлика от проекта за изграждане на ТЕЦ „Марица-Изток-1“, около 30% от разходите за строителство на централата и 100% от разходите за изграждане на инфраструктурата ще останат в страната. В тази връзка проектът за АЕЦ „Белене“ е антикризисно ориентиран и може да окаже стабилизиращо влияние в развитието на икономиките и в региона чрез стабилизация и повишаване сигурността на енергийните доставки. Реализацията на енергийните проекти е екстензивен процес, отнемаш много време и ресурс. Затова всяка от страните в региона взема решение за строителство на собствени централи след прецизни анализи, включващи решаване на задача за т.н. „виртуални“ централи, т.е. решава се кое е по-евтино – да внасяш или да произвеждаш. Обичайно е този, който е построил централата, да бъде ценово конкурентен пред този, кой-

то ще строи следващите 5-10 години. Така, че, когато ние построим, тези след нас трябва да решават тази задача и отговорът е еднозначен – по-добре да купуват от нас. Базирайки се на тази теза мога да направя предположение, че проекта за изграждане на нова ядрена мощност в съседна Турция с мощност около 5 000 Мвт може съществено да се отложи във времето или да се трансформира в съучастие в нашата енергийна програма, свързана с

развитие на ядрения енергиен потенциал на площадката на АЕЦ „Козлодуй“ в следващите 5-10 години. За сведение „турският“ проект е около 2,5 пъти по-скъп в инвестиционната си част, а проектната цена на произвежданата електроенергия е около 210 евро за Мвтч. (за централата „Белене“ проектната цена е около 40 евро/Мвтч). Що се касае до политически ползи, то запазването и разширяването на дела на ядрената

енергетика запазва и позициите на страната ни в световния елитарен клуб на държавите притежаващи и управляващи ядрени съоръжения. С този проект ще повишим и енергийната независимост на България, поради факта, че годишната горивна кампания на един реактор изисква около 82 т. ядрено гориво (UO_2 , обогатен, средно до 4% ^{235}U), което е еквивалентно на 1.7 млн т. нефт или 2.4 млрд m^3 природен газ (за сведение общата годишна консумация на природен газ за страната е около 3,4 млрд. m^3).

и по каква технология ще строи, а кой ще доставя свежо и преработва отработеното ядрено гориво. Засега алтернативните доставчици продават ядреното гориво на по-висока цена, отколкото руският доставчик. Изграждането на централата в консорциум с АРЕВА и СИМЕНС превръща проекта в европейски. В този състав консорциумът се доказва в Китай. Сега на ред е Европа. Русия ще направи възможното и невъзможното, за да се докаже пред евро-

Надявам се политиките да изчислят третирането на този проблем от чисто политическата реторика.

Реален ли е вариантът за изтеглянето на държавата от проекта за АЕЦ „Белене“ и включването на частен инвеститор и има ли изобщо по света такъв опит?

Вариантът за изтегляне на държавата от проекта е възможен, но не е целесъобразен, поне на този етап. Оптималната поведенческа култура в условията на криза изисква действия за концентрация на финансов и управленски ресурс и централизираното му управление. Опитът от „великата депресия“ в САЩ е потвърждение на тази теза. Сегашните действия на американската администрация на Обама са римейк на сценариите от миналия век. Дори в мощните икономически системи държавата се намесва в бизнеса директно, когато те са в криза. Предприятия, които са значими за икономиката, но са в ликвидна криза поради лошо управление или недобра пазарна конюнктура, се одържавяват, санират и отново се връщат на пазара като приватни субекти. В проекта „Белене“ държавата има своя мажоритарен дял в размер на 51%. Останалите 49 процента са опция за частни капитали. Немският частен концерн RWE е избран за стратегически инвеститор като един от критериите за неговия избор беше размера на премията, предоставяна за проекта, извън останалите финансови ангажименти. Размерът на тази премия е 500 млн. евро и е дължима на българската страна след финансовото приключване на проекта, предвидено за средата на 2010 г. С това се дава отговор и за наличието на частен инвеститорски интерес към проекта. Напомням, че специално за ядрената енергетика проекти с правителствена подкрепа са добър сигнал за частните инвеститори и кредитори. На следващ етап държавата може да се оттегли, но когато „машината за пари“ започне да функционира, пазарната

мация на природен газ за страната е около 3,4 млрд. m^3). Енергийната ни зависимост от течни и газообразни енергийни ресурси е по-голяма в количествен и финансов план. Еквивалентната замяна на течните и газообразни горива с ядрено повишава енергийната независимост. Доставка на ядрено гориво може да се извърши и от алтернативни доставчици. Известно е, че битката при ядрените инсталации не е кой

пейските потенциални контрагенти. Това ще гарантира, възможно с малки отклонения, и първоначално договорената инвестиционна и ценовата рамка. В тази връзка потенциалните сценарии за замразяване или прекратяване на навлезлия в сериозна фаза на реализация проект за изграждане на централата на площадката „Белене“ не заслужават коментар поради тяхната икономическа и стратегическа абсурдност.

капитализация може да надхвърли значително размера на държавната инвестиция. Тук обръщам внимание, че прякото държавно финансово участие се свежда до размера на собствения капитал, който декларативно следва да инвестира в изграждането на централата. При отношение собствен/привлечен капитал, както следва – 20%/80% това са 10,2% от размера на общата инвестиция, което означава абсолютна поносимост за държавата и данъкоплатеца.

В момента макар и не остро, но тече сериозен спор дали ВиК секторът трябва да продължи да е под контрола на ДКЕВР. Какво е вашето становище?

Идеята за многопрофилен регулатор, включващ освен енергийната и регулацията на ВиК сектора, беше активирана в публичното пространство от моя страна. Доволен съм, че тя беше възприета от тогавашния ресорен, за Държавния енергиен

регулатор, министър Валентин Церовски и след непродължителни съгласувателни процедури беше законово обезпечена и реализирана. Поради общност на нормативната уредба, особено при ценообразуването между ВиК сектора и енергийния сектор, се даде възможност да се използва квалифицирания административен ресурс на натрупалия опит действащ енергиен регулатор за постигане на синергия при активирането на дейността на водния регулатор. Личното ми мнение е, че ако това не се бе случило, водният регулатор нямаше дълго време да бъде активен и ефективен, особено при решаване на казусите, които възникнаха по регулиране на цените и нивото на услугите в концесионния договор на Столична община с английската фирма „Юнайтед ютилитис“ за управление на софийската ВиК система. Сега, без да съм страна, считам, че спорът следва да продължи, но не дълго, като се има пред-

вид, че регулацията на ВиК сектора има своя административен потенциал и новите задачи, произтичащи от новия Закон за водите, неререформирания сектор и необходимостта от привличане на около 9 млрд. евро инвестиции.

Професор Тасев, след дълги спорове и заседания ДКЕВР излезе с окончателните си доклади и решения за цените на топлинната и електрическата енергия. Нито едно от дружествата не останадовоотно. Може ли да се прогнозираотсега как ще се развиват те?

Това, че дружествата са недоволни е факт, но не само те са недоволни. Казусът е интересен и ще си позволя малко да го теоретизирам: Има няколко възможни стратегии за постигане на равновесие в многокомпонентни системи - едната е свързана с постигане на равновесие до нивото на „всеобщото одобрение“, а другата - на нивото на „всеобщото недоволство“. Първата стратегия е

практически непостижима, а втора не е оптимална, но е по-устойчива. Смесената стратегия, при която има доволни и недоволни в някакво съотношение е невъзможна. Наблюдавайки дейността на регулатора през почти 10-годишния период на ценово и нормативно регулиране става ясно, че „независимостта“ на ДКЕВР от политическо влияние е условна. Факт е, че в своите решения, свързани с определяне на цените в енергийния сектор Регулаторът действа по-рестриктивно от очакванията и текущата целесъобразност, главно поради въздействие от високо политическо ниво. Рестрикцията в ценообразуването, обаче реално стагнира инвестиционния процес и води често до компромис при поддържане жизнеността на преносните и системите за разпределение. При подготвената Директива на Европейския парламент и на Съвета за изменението на Директива 2003/54/ЕО относно общите правила за вътрешния пазар на електроенергия и Директива на Директива 2003/55/ЕО относно общите правила за вътрешния пазар на природен газ е констатирана тази зависимост и се предприемат мерки за повишаване на независимостта на регулаторните органи от политическо и корпоративно влияние, без да се нарушава националния суверенитет на държавите членове на ЕС. С влизане в сила на новите директиви и регламенти ще се повиши ролята на регулаторните органи, особено в гарантиране нивата на услугите и регулацията на свободния достъп до мрежите.

Можете ли да кажете приблизително какви инвестиции трябва да бъдат привлечени в енергийния сектор на България, за да може той да не изостава и реално ли е те да бъдат осъществени?

Директен отговор на този въпрос е невъзможен. Размерът на всяка инвестиция се определя от проектната документация и финансовото приключване. Допълнителна

сложност възниква от динамиката на макроикономическите параметри. По принцип нито един инвестиционен проект не е завършвал в планираната ценова и времева рамка. Като цяло обаче, енергийният сектор в страната не страда от липса на инвестиции за генериращи мощности. По-скоро въпросът е за управление и регулиране на този инвестиционен интерес и своевременно насочване на инвестиции за гарантиране жизнеността на преносната система и устойчивостта на динамичните режими, породени от спецификата на генериращите мощности на ВЕИ. Нарастването на броя и общата мощност на ВЕИ неминуемо ще доведе и до увеличение на разходите на мрежите в следните основни компоненти:

- разходи за усилване на мрежата
- разходи за допълнителни резервни и регулиращи мощности
- разходи за комуникационни, информационни и управленски системи

На базата на редица национални и регионални изследвания по редица европейски проекти оценката на тези допълнителни разходи е:

- специфични разходи за присъединяване 3,5-5,5 Евро/МВтч
- специфични разходи за усилване на мрежата 0,5-1,0 Евро/МВтч

- балансиране и управление 3,5-6,0 Евро/МВтч

На този етап преносното и разпределителните предприятия имат задължения приоритетно да създадат условия за присъединяване на ВЕИ в определени срокове, но няма изискване към инвеститорите относно срокове да построят съответните инсталации¹ след като направят искане за присъединяване. В резултат на тези едностранни задължения мрежовите компании търпят допълнителни загуби и замразяване на така необходимите им оборотни средства. С увеличаване на обема на присъединяванията е целесъобразно да се усъвършенства ценообразуването на мрежовите услуги, така че да се създадат в разумна и достатъчна степен икономически условия за изпълнение на задълженията на компаниите. По предварителни изчисления на НЕК за посрещане на нуждите на преноса в следващите 5-10 години, интензивно следва сега спешно да се инвестират около 350 млн. лв. Това не включва инвестициите за компенсиращи динамични мощности, които следва да бъдат за сметка на инвеститорите във ВЕИ паркове или самостоятелни проекти, но при подходяща ценова рамка за енергията, необходима за регулация на режимите на енергийната система. ■

